

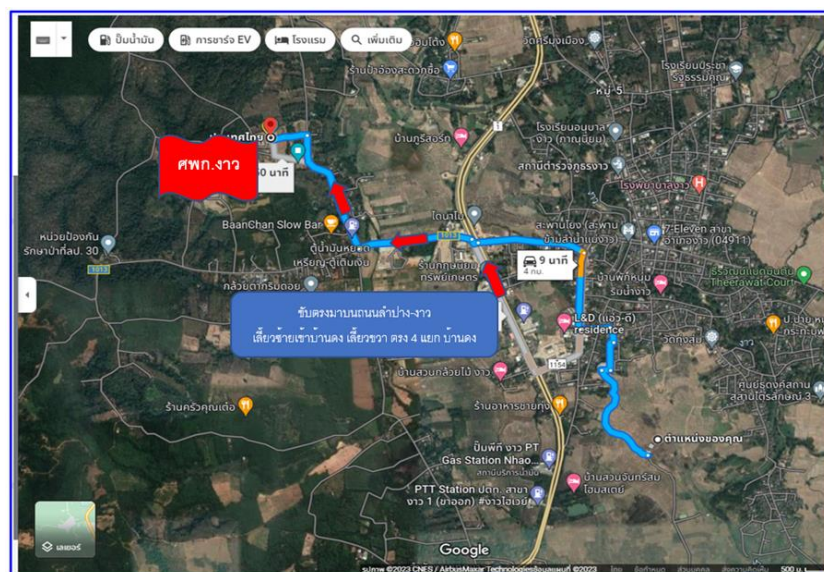
รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอจาว จังหวัดลำปาง
ข้อมูล ณ วันที่ ๑๕ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นางสาวรังษิยา แสงสุกวาว

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๕๖/๑ หมู่ที่ ๗ บ้านดง ตำบลหลวงใต้ อำเภอจาว จังหวัดลำปาง
โทรศัพท์ ๐๘๑-๗๒๕-๐๐๔๐ Facebook Rungsiya Sangsookwav Line koykns

เกิด พ.ศ. ๒๕๒๑ ปัจจุบันอายุ ๕๗ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ปริญญาตรี

สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

คณะ/สาขาวิชา คณะเทคโนโลยีการเกษตร สาขาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ (สัตวศาสตร์)

๖. อาชีพปัจจุบัน

☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๒๗๗,๕๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภองาวมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด ๘๕ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ๔๐ ไร่ พืชที่ปลูกมีหลากหลายชนิด ได้แก่ ปลูกพืชผักสวนครัว ๑ ไร่ ถั่วลิสง ๑๐ ไร่ ไม้ผลและไม้ยืนต้นได้แก่ แก้วมังกร ฝรั่ง มะม่วง มะขามหวาน กระเทียม ลำไย พุทรา มังคุด ทุเรียนหมอนทอง ส้มโอขาวน้ำผึ้ง เงาะโรงเรียน มะปรางหวาน มะยงชิดไข่ไก่ ขนุน น้อยหน่า เพชรปากช่อง ชมพู่ทับทิมจันทร์ ลองกอง มะนาว เป็นต้น

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภองาว ได้มีการจัดทำแปลงเรียนรู้โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โดยมีการพัฒนาและปรับปรุงแปลงเรียนรู้ เพื่อให้มีความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรผู้ที่เข้ามาศึกษาดูงานและมีการคัดสายพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยการทดสอบสายพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในแปลงปลูกของตนเองเพื่อหาพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพดินในแปลงปลูกของตนเอง และได้พันธุ์ที่ต้านทานโรค ลำต้นแข็งแรง ทนแล้งและให้ผลผลิตสูง รวมทั้งจัดทำป้ายแปลงเรียนรู้ให้เห็นได้ชัดเจน

๒) แปลงปลูกพืชผักสวนครัว

๓) แปลงไม้ผลและไม้ยืนต้นหลากหลายชนิด (แก้วมังกร, ฝรั่ง, ส้ม, มะม่วง, มะขามหวาน, กระท้อน, ลำไย, พุทรา, มังคุด, ทุเรียน, ส้มโอ, เงาะ, มะปราง, มะยงชิด, ลิ้นจี่, มะกอกน้ำ, ขนุน, น้อยหน่า, ชมพู, ลองกอง, อินทผาลัม, โกโก้, มะพร้าว, มะนาว)

๔) แปลงปลูกไผ่

๕) บ่อเลี้ยงปลา

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๖ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอฉวาง มีการจัดทำฐานเรียนรู้ เพื่อให้เป็นจุดถ่ายทอดเทคโนโลยี จุดสาธิตของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ที่สอดคล้องและสนับสนุนกับหลักสูตรการเรียนรู้ โดยมีองค์ความรู้ของฐานการเรียนรู้ นั้น ๆ ประจำไว้ที่ฐานเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอฉวาง มีดังนี้

ฐานที่ ๑ การปรับปรุงบำรุงดิน การเตรียมดิน การทำปุ๋ยหมัก การใส่ปุ๋ยที่ถูกต้อง ถูกเวลา ถูกวิธี ถูกปริมาณ

ฐานที่ ๒ การเปรียบเทียบพันธุ์ แปลงเปรียบเทียบพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ควรเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ และมีผลผลิตเฉลี่ยสูงสุด ความทนทานต่อโรค ระยะเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิตที่เหมาะสมกับตัวเองและพื้นที่

ฐานที่ ๓ ฐานเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว เมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จควรไถกลบต้นทันที

ฐานที่ ๔ ฐานเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง การปลูกผักปลอดสารพิษ การเลี้ยงไก่ไข่ การทำเกษตรอินทรีย์

ฐานที่ ๕ ฐานเรียนรู้ เรื่องการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช การผลิตและการขยายใช้สารชีวภัณฑ์ไตรโคเดอร์มา และบิวเวอร์เรีย การเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์แมลงหางหนีบ

ฐานที่ ๖ การใช้ความรู้คุณค่า น้ำเป็นปัจจัยหลักของการทำการเกษตรจึงต้องรู้คุณค่าและใช้อย่างเหมาะสมให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อดูแลผลผลิตที่จะได้รับอย่างเต็มที่ทั้งระบบน้ำหยด และระบบน้ำพุ่ง

หลักสูตรบังคับ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอฉวาง ได้มีการดำเนินการกำหนดหลักสูตรการเรียนรู้ และมีการจัดทำแผนการเรียนรู้ของเกษตรกรที่จะเข้ามาเรียนรู้ที่ ศพก.หลวงใต้ ซึ่งเป็นศูนย์ ศพก.หลัก ให้สอดคล้องกับการพัฒนาและความต้องการของชุมชนโดยเน้นประเด็นหลัก ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต และเน้นการพัฒนาคุณภาพผลผลิต ประกอบด้วยหลักสูตรหลัก หลักสูตรบังคับ และหลักสูตรเสริม ดังนี้

หลักสูตรเรียนรู้ : หลักสูตรบังคับ ๑. ทฤษฎีใหม่

๒. เศรษฐกิจพอเพียง

๓. เกษตรผสมผสาน

หลักสูตรหลัก

๑. การลดต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

๒. การผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์คุณภาพ

๓. การป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน

๔. การจัดการดินและปุ๋ย

หลักสูตรเสริม

๑. การพัฒนาคุณภาพผลผลิตสู่ GAP

๒. การบริหารการจัดการรวมกลุ่ม

๓. การทำแผนธุรกิจ

๔. การบริหารจัดการน้ำอย่างรู้คุณค่า

๔. หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แบบยั่งยืน

วัตถุประสงค์: เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการลดต้นทุนการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้อย่างเหมาะสม

เนื้อหา: การจัดการดินและปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน, การเลือกใช้พันธุ์ที่เหมาะสมและทนทาน, การใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรเพื่อลดแรงงาน, การจัดการศัตรูพืชและโรคแบบผสมผสาน, การผลิตปุ๋ยหมักปุ๋ยพืชสด และน้ำหมักชีวภาพใช้เอง

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้: การเรียนรู้จากแปลงต้นแบบ, การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกรต้นแบบ การสาธิตวิธีการปฏิบัติ, การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ, การศึกษาดูงาน

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

๕.๑ การประชุมคณะกรรมการ

มีเวทีสำหรับคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเชื่อมโยงการดำเนินงานกันทุกระดับทั้งระดับประเทศ เขต จังหวัด และคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ ประกอบด้วย

๕.๑.๑ ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ระดับจังหวัด สำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นผู้จัดการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ระดับจังหวัด เพื่อเป็นการประสานเชื่อมโยงการขับเคลื่อน ศพก. ของอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัด จำนวน ๔ ครั้ง

๕.๑.๒ การประชุมคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ คณะกรรมการ ศพก. อำเภอจะมีการประชุมอย่างน้อย ๕ ครั้ง/ปี ร่วมกันวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงานของ ศพก. การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. การสรุปผลการดำเนินงาน และอื่น ๆ ตามความเหมาะสมเพื่อจัดวางแนวทางการพัฒนา ศพก. และนำปัญหาที่ได้รับรู้จากเครือข่าย ศพก. ที่อยู่ในพื้นที่ สรุปเพื่อแก้ปัญหาด้านการเกษตรของเกษตรกร เช่น ราคาผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตของลำไยการล้นตลาด การใช้สารชีวภัณฑ์ในการกำจัดศัตรูพืช การรณรงค์หยุดเผาในพื้นที่การเกษตรเพื่อช่วยลดหมอกควัน การปลูกพืชใช้น้ำน้อยในช่วงฤดูแล้ง การใช้น้ำหมักชีวภาพ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การขับเคลื่อนแปลงใหญ่ไผ่ขาว แบบ BCG Model

การประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการศวก.และแปลงใหญ่ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด

๕.๒ แนวทางการพัฒนา ศวก.

๑. ยกระดับบทบาทของเกษตรกรต้นแบบและผู้นำ

- **สร้างเครือข่าย Smart Farmer:** จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรต้นแบบในสาขาต่างๆ ที่มีศักยภาพ (เช่น คุณรังษิยา) เพื่อให้เกิดการแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ และนวัตกรรมใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ อาจจัดเป็น "Smart Farmer Club" หรือกลุ่มไลน์เฉพาะกิจ
- **พัฒนาศักยภาพวิทยากรเกษตรกร:** สนับสนุนให้เกษตรกรต้นแบบได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมด้านเทคนิค การถ่ายทอดความรู้ การจัดทำสื่อการเรียนรู้ หรือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สามารถเป็นวิทยากรประจำศูนย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ
- **สร้างเรื่องราวความสำเร็จ (Success Story):** จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น วิดีโอสั้น บทความ หรืออินโฟกราฟิก ที่นำเสนอเรื่องราวความสำเร็จของเกษตรกรต้นแบบและสิ่งที่ได้เรียนรู้จาก ศวก. เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและดึงดูดเกษตรกรรายใหม่
- **เชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษา:** ประสานงานกับมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยเกษตรใกล้เคียง เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา หรือมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อให้นักศึกษาได้มาเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบโดยตรง และเปิดโอกาสให้มีการทำวิจัยร่วมกัน

๒. พัฒนาเนื้อหาและหลักสูตรการเรียนรู้ให้หลากหลายและทันสมัย

- **หลักสูตรเฉพาะทาง:** นอกจากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ซึ่งเป็นจุดเด่น ควรพัฒนาหลักสูตรเฉพาะทางสำหรับพืชและสัตว์อื่นๆ ที่คุณรังษิยาและเกษตรกรต้นแบบท่านอื่นมีความเชี่ยวชาญ เช่น การปลูกไม้ผลเมืองร้อน (ทุเรียน มะม่วง มังคุด) การปลูกพืชผักสวนครัว การเลี้ยงปลา การเลี้ยงสัตว์ปศุสัตว์ และการขับเคลื่อนแปลงใหญ่ไฟ เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของเกษตรกร

- **เทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตร:** จัดอบรมและสาธิตการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น
 - **ระบบน้ำอัจฉริยะ/IoT** สำหรับการเกษตร: สาธิตการใช้เซ็นเซอร์วัดความชื้นในดิน การควบคุมระบบน้ำหยดผ่านสมาร์ทโฟน
 - **การใช้โดรนเพื่อการเกษตร:** สาธิตการสำรวจพื้นที่ การพ่นปุ๋ย/ยา หรือการประเมินผลผลิต
 - **การใช้ Big Data/AI** ในการวางแผนการผลิต: แนะนำแอปพลิเคชันหรือแพลตฟอร์มที่ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลสภาพอากาศ ราคาตลาด หรือการระบาดของโรค
- **การแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่ม:** จัดอบรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรขั้นพื้นฐาน เช่น การทำผลไม้อบแห้ง การทำน้ำหมักชีวภาพจากเศษวัสดุเหลือใช้ เพื่อเพิ่มมูลค่าและลดความเสี่ยงด้านราคา
- **เกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย:** เน้นหลักสูตรการผลิตที่ลดการใช้สารเคมี การทำปุ๋ยหมักชีวภาพจากเปลือกข้าวโพดและซังข้าวโพด การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มาและบิวเวอร์เรีย เพื่อตอบรับกระแสสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
- **เศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการฟาร์มแบบผสมผสาน:** จัดหลักสูตรที่เน้นการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการฟาร์มให้เกิดความสมดุลและลดความเสี่ยง รวมถึงการออกแบบฟาร์มแบบผสมผสาน (วนเกษตร)

๓. พัฒนาช่องทางการเข้าถึงและบริการของศูนย์

- **ศูนย์เรียนรู้ดิจิทัล:** สร้างแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ หรือเพจโซเชียลมีเดียของ ศพก. เพื่อเป็นแหล่งรวมข้อมูลข่าวสาร ตารางอบรม วิดีโอความรู้ บทความ และช่องทางติดต่อกับเกษตรกรต้นแบบหรือเจ้าหน้าที่
- **การให้คำปรึกษาออนไลน์:** จัดช่องทางให้เกษตรกรสามารถขอคำปรึกษาปัญหาทางการเกษตรผ่านช่องทางออนไลน์ (เช่น Line Official Account, Facebook Messenger) กับเกษตรกรต้นแบบหรือเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานศูนย์
- **หน่วยเคลื่อนที่ (Mobile Unit):** จัดทีมงานและเกษตรกรต้นแบบลงพื้นที่เยี่ยมเยียนแปลงของเกษตรกรในชุมชน เพื่อให้คำแนะนำและแก้ปัญหาหน้างานอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล
- **Smart Farm Visit:** จัดโปรแกรม "เยี่ยมชมฟาร์มต้นแบบ" ที่ดำเนินการโดยเกษตรกรต้นแบบอย่างคุณรังษิยา เพื่อให้เกษตรกรรายอื่นได้เห็นการปฏิบัติจริงและแลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยตรง
- **ศูนย์จำหน่ายและกระจายสินค้า:** พัฒนา ศพก. ให้เป็นจุดรวบรวมและจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรของสมาชิกแปลงใหญ่และเกษตรกรในเครือข่าย โดยเน้นผลผลิตที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน GAP เพื่อสร้างอำนาจต่อรองด้านราคาและช่องทางการตลาดที่มั่นคง
- **การร่วมมือกับภาคเอกชน:** สร้างความร่วมมือกับบริษัทเอกชนด้านเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย สารชีวภัณฑ์ หรือเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงผลิตภัณฑ์และองค์ความรู้ใหม่ๆ ได้ง่ายขึ้น โดยเน้นความโปร่งใสและเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร

๔. การบริหารจัดการและการประเมินผล

- **ระบบฐานข้อมูลเกษตรกร:** พัฒนาระบบฐานข้อมูลเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมของ ศพก. เพื่อติดตามผลการเรียนรู้ การนำไปปฏิบัติ และการเปลี่ยนแปลงของผลผลิต/รายได้ เพื่อนำมาวิเคราะห์และปรับปรุงหลักสูตร
- **การประเมินผลอย่างต่อเนื่อง:** จัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์และหลักสูตรต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยใช้ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ (เช่น จำนวนผู้เข้าร่วม อัตราการนำไปปฏิบัติ ผลผลิตที่เพิ่มขึ้น) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (เช่น ความพึงพอใจของเกษตรกร ข้อเสนอแนะ)
- **การประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ:** เสริมสร้างความร่วมมือที่แข็งแกร่งกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ จังหวัด ช.ก.ส. กรมวิชาการเกษตร กรมการค้าภายใน สถาบันการศึกษา อปท. และสภาเกษตรกร เพื่อบูรณาการการทำงานและสนับสนุนเกษตรกรได้อย่างครบวงจร

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แบบแผนฯ)

แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. อำเภองาว

๖.๑ วิเคราะห์สถานการณ์

วิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ ประเมินข้อมูลทางเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากร และความต้องการของเกษตรกรใช้ข้อมูลจากการจัดเวทีชุมชน / ศพก. / แปลงใหญ่ / กลุ่มเกษตรกร

๖.๒ ประชุมระดมความคิดเห็น

จัดเวทีประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการ ศพก./แปลงใหญ่ กลุ่มเกษตรกร หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง (เช่น หน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท./อบต.) สถาบันการศึกษา) และวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค โอกาส และแนวทางพัฒนาในพื้นที่

๖.๓ กำหนดกรอบแนวทางการพัฒนา

จัดลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดเป้าหมายการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม บูรณาการกิจกรรมจากหลายหน่วยงานให้ตอบโจทย์พื้นที่ เช่น การถ่ายทอดเทคโนโลยี การใช้ Big Data การพัฒนา Smart Farmer/Young Smart Farmer

๖.๕ จัดทำแผนปฏิบัติการราย ศพก.

๖.๕.๑ การประชุมคณะกรรมการ

มีเวทีสำหรับคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเชื่อมโยงการดำเนินงานกันทุกระดับทั้งระดับประเทศ เขต จังหวัด และคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ ประกอบด้วย

๑) ประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ระดับจังหวัดสำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นผู้จัดการประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ระดับจังหวัด เพื่อเป็นการประสานเชื่อมโยงการขับเคลื่อน ศพก. ของอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัด จำนวน ๔ ครั้ง

๒) การประชุมคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ คณะกรรมการ ศพก. อำเภองาวมีการประชุมอย่างน้อย ๖ ครั้ง/ปี ร่วมกันวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงานของ ศพก. การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. การสรุปผลการดำเนินงาน และอื่น ๆ ตามความเหมาะสมเพื่อจัดวางแนวทางการพัฒนา ศพก. และนำปัญหาที่ได้รับรู้จากเครือข่าย ศพก. ที่อยู่ในพื้นที่ สรุปเพื่อแก้ปัญหาด้านการเกษตรของเกษตรกร เช่น การล้นตลาดของลำไย การตัดแต่งกิ่งเพื่อเพิ่มผลผลิต การใช้สารชีวภัณฑ์ในการกำจัดศัตรูพืช การรณรงค์หยุดเผาในพื้นที่การเกษตรเพื่อช่วยลดหมอกควัน การปลูกพืชใช้น้ำน้อยในช่วงฤดูแล้ง การใช้น้ำหมักชีวภาพ การใช้ปุ๋ยอินทรีย์

ภาพการประชุมคณะกรรมการ ศพก. และแปลงใหญ่ระดับอำเภอ

การประชุมเชื่อมโยงคณะกรรมการศพก.และแปลงใหญ่ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด

๖.๕.๒ แนวทางการพัฒนา ศพก.

คณะกรรมการ ศพก. อำเภองาวและเครือข่าย ศพก. อำเภองาวร่วมประชุมเพื่อพิจารณาแนวทางการพัฒนาไว้ ๖ ด้าน ได้แก่

๑) พัฒนาคณะกรรมการศูนย์ ศพก. พัฒนาคณะกรรมการศูนย์ ศพก. ตามทักษะความถนัดให้เกิดความเชี่ยวชาญ สามารถประสานงานร่วมกันกับ ศพก. แปลงใหญ่ และเครือข่ายเกษตรกรอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) การพัฒนาศูนย์เครือข่าย การพัฒนาศูนย์ ศพก. ทั้ง ๑๘ ศูนย์ ให้สามารถบูรณาการร่วมกับ ศพก.หลัก เป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ รับฟังปัญหา และแก้ไขปัญหา ร่วมกับทาง ศพก. รวมทั้งสามารถเป็นแหล่งศึกษาดูงานในด้านต่าง ๆ

๓) การเชื่อมโยง ศพก. และแปลงใหญ่ มีการบูรณาการร่วมกันระหว่าง ศพก. และแปลงใหญ่ โดยให้กลุ่มแปลงใหญ่แต่ละแปลงเป็นแหล่งกระจายความรู้ไปยังเกษตรกรภายในพื้นที่ รวมถึงนำปัญหาในพื้นที่ หาแนวทางแก้ไขร่วมกัน กำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกัน พร้อมทั้งวางแผนการปฏิบัติงาน การประสานหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดแนวทาง พัฒนาการ ให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้คณะกรรมการแปลงใหญ่ทั้ง ๘ แปลง ๗ ชนิดพืช ได้แก่ ลำไย จำนวน ๑ แปลง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๑ แปลง มันสำปะหลัง จำนวน ๒ แปลง โกโก้ จำนวน ๑ แปลง พืชผัก จำนวน ๑ แปลง ยางพารา จำนวน ๑ แปลง และครึ่ง จำนวน ๑ แปลง จัดทำเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิเคราะห์ ปัญหา จัดทำแนวทางแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งจัดทำแนวทางพัฒนาการเกษตร สามารถเป็นต้นแบบในการศึกษา เรียนรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

๔) การบูรณาการร่วมกับกลุ่มเกษตรกรอื่น ๆ มีการประสานงานร่วมกันกับกลุ่มเกษตรกร เพื่อสร้างเครือข่ายในการถ่ายทอดความรู้ให้เกิดผลในวงกว้าง เช่น Smart Farmer Young Smart Farmer ยุวเกษตรกร แม่บ้านเกษตรกร องค์กรเกษตรกร อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เป็นต้น

๕) เครือข่ายเชื่อมโยงศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์และศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยว สร้างเครือข่าย เชื่อมโยงศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์และศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวอำเภอจางจังหวัดลำปาง เพื่อให้เกิดการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ฟันฟูแหล่งท่องเที่ยว และพัฒนาเศรษฐกิจทางการเกษตร

๖) ร่วมบูรณาการทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน คณะกรรมการ ศพก. และเครือข่าย ศพก. ร่วมปฏิบัติการกิจร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสร้างเครือข่ายการทำงานเป็นทีม และเชื่อมโยง องค์กรความรู้ใหม่ ๆ ให้เกิดการพัฒนา และแพร่กระจายไปยังหน่วยงานต่าง ๆ

ภาพแนวทางการพัฒนา ศพก. อำเภอจาง

๖.๕.๓ แผนการเรียนรู้และการอบรม

คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภองาว จังหวัดลำปาง มีแผนการจัดการเรียนรู้ประจำปี และการจัดอบรม ดังนี้

- การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
- การพัฒนาศูนย์เครือข่าย ศพก. ๑ ศูนย์
- การประชุมคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. และแปลงใหญ่ จำนวน ๔ ครั้ง
- การพัฒนาเกษตรกรผู้นำ จำนวน ๒ ครั้ง
- การพัฒนาเกษตรกรผู้นำ (ศึกษาดูงานและการจัดเวทีเรียนรู้) จำนวน ๑ ครั้ง
- จัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชแก่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการจัดการดินปุ๋ย
- จัดกระบวนการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ

ตาราง แสดงแผนการอบรมเกษตรกร ศพก.อำเภองาว

แผนการเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอ และ ศูนย์เครือข่าย															
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔															
อำเภองาว จังหวัดลำปาง ชนิดสินค้า ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าว และพืชผัก															
หลักสูตรการเรียนรู้	จำนวน เป้าหมาย (ราย)	งบประมาณ (บาท)	สถานที่ จัดอบรม	ไตรมาส ๑			ไตรมาส ๒			ไตรมาส ๓			ไตรมาส ๔		เจ้าภาพหลัก
				ต.ค.๖๓	พ.ย.๖๓	ธ.ค.๖๓	ม.ค.๖๔	ก.พ.๖๔	มี.ค.๖๔	เม.ย.๖๔	พ.ค.๖๔	มิ.ย.๖๔	ก.ค.๖๔	ส.ค.๖๔	
ขั้นเตรียมการ															
๑. รับสมัครเกษตรกร	๑๐														สนง.กษอ.งาว
๒. สรุปข้อมูลเกษตรกรที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรม															สนง.กษอ.งาว
๓. จัดทำแผนเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำ															สนง.กษอ.งาว
๔. จัดทำหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำ															สนง.กษอ.งาว
๕. สรุปผลการเตรียมการ															สนง.กษอ.งาว
ขั้นตอนการดำเนินการ															
๑. การอบรมเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำ															
๑.๑ ครั้งที่ ๑ สถานที่...ศพก.เครือข่ายตำบลหลวงเหนือ	๑๐														สนง.กษอ.งาว
หลักสูตร															
๑. เทคโนโลยี/นวัตกรรมการผลิต															
๒. เทคโนโลยี/นวัตกรรมการดูแลรักษา															
๓. เทคโนโลยี/การพัฒนาคุณภาพผลผลิต/การจัดทำมาตรฐานการผลิต															
๑.๒ ครั้งที่ ๒ สถานที่...สำนักงานเกษตรอำเภองาว.	๑๐														สนง.กษอ.งาว
หลักสูตร															
๑. นวัตกรรมเกี่ยวเกี่ยวและบริหารจัดการหลังการเกี่ยวเกี่ยว															
๒. การบริหารจัดการธุรกิจเกษตร/การตลาด															
๓. การแปรรูป/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต สร้างรายได้															
๒. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	๑๐														สนง.กษอ.งาว
สถานที่...ภายในพื้นที่จังหวัดลำปาง.....															
ประเด็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้															
๑. เทคโนโลยี/นวัตกรรมการผลิต															
๒. นวัตกรรมเกี่ยวเกี่ยวและบริหารจัดการหลังการเกี่ยวเกี่ยว															
๓.การตลาดและการท่องเที่ยว															
ขั้นตอนสรุปผลการดำเนินงาน															
สรุปผลการดำเนินงานและรายได้ของเกษตรกรผู้นำ															สนง.กษอ.งาว
หมายเหตุ : - โปรดระบุวัน ในแผนการจัดอบรม															
- เจ้าภาพหลัก ให้ระบุชื่อหน่วยงานในพื้นที่															

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๖ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) มะม่วง(สวนผสม)	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)
๑.๒) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	พื้นที่ปลูกจำนวน ๔๐-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)
๑.๓) ไม้ยืนต้น (ไผ่)	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)
๑.๔) มะนาว	พื้นที่ปลูกจำนวน ๒-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)
๑.๕) แก้วมังกร	พื้นที่ปลูกจำนวน ๒-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)
๑.๖) กระเทียม	พื้นที่ปลูกจำนวน ๖-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)
๑.๗) ฝรั่ง	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)
๑.๘) ลำไย	พื้นที่ปลูกจำนวน ๓-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)
๑.๙) มะพร้าว	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)
๑.๑๐) ผลไม้รวม	พื้นที่ปลูกจำนวน ๕-๐-๐ (ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลา จำนวน ๓ บ่อ (ขนาดพื้นที่บ่อละ ๑ ไร่)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) ไก่ไข่ จำนวน ๒๐ ตัว

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้าเกษตรมีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	เป็นเงิน ๔,๔๕๕ บาท/ไร่	รายได้ ๔,๖๕๕ บาท/ไร่
๑.๒) กระเทียม	เป็นเงิน ๒๕,๐๐๐ บาท/ไร่	รายได้ ๒๐,๐๐๐ บาท/ไร่
๑.๓) ผลไม้อื่นๆ	เป็นเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท/ไร่	รายได้ ๑๕,๐๐๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ๔๐ ไร่ ๒๗๗,๕๐๐ บาท

ผลไม้เฉลี่ยรายได้ปีละ ๒๕๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑) ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง: ลดต้นทุนการผลิต, เพิ่มปริมาณและคุณภาพผลผลิต, มีความรู้และทักษะในการจัดการการเกษตร, ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น, มีความภาคภูมิใจในการเป็นแหล่งศึกษาดูงาน

๒) ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น: เป็นแหล่งเรียนรู้และแลกเปลี่ยนแนวคิด, เป็นแบบอย่างในการนำความรู้ไปปฏิบัติ, ช่วยลดต้นทุนการผลิตโดยการรับจ้างเครื่องจักรกล

๓) ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน: เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน, เป็นจุดนัดพบและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร, มีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรในชุมชน

๒. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ผลผลิตไม่สม่ำเสมอ จากการทำการเกษตรแบบดั้งเดิม การทำการเกษตรแบบดั้งเดิมมักให้ผลผลิตที่ไม่สม่ำเสมอ เนื่องจากการพึ่งพาปัจจัยธรรมชาติและการใช้วิธีการที่ไม่เป็นระบบ ความไม่แน่นอนนี้ทำให้เกษตรกรไม่สามารถวางแผนรายได้และการลงทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อความมั่นคงทางการเงินและการพัฒนาธุรกิจการเกษตรในระยะยาว

ต้นทุนการผลิตสูง จากการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีมากเกินไป การใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีมากเกินไปในการเกษตรแบบดั้งเดิมส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เกษตรกรต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมากสำหรับการซื้อปัจจัยการผลิตเหล่านี้ แต่ไม่ได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า ปัญหานี้ทำให้อัตรากำไรลดลงและเกษตรกรมีฐานะทางการเงินที่ไม่มั่นคง

ดินเสื่อมโทรม จากการใช้สารเคมีอย่างต่อเนื่อง การใช้สารเคมีอย่างต่อเนื่องและไม่เหมาะสมทำให้ดินเกษตรเสื่อมโทรมอย่างรุนแรง ดินสูญเสียความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ โครงสร้างดินเปลี่ยนแปลง และจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ต่อพืชลดลง ปัญหานี้ส่งผลต่อความสามารถในการผลิตของที่ดินในระยะยาวและต้องใช้ปุ๋ยและสารเคมีมากขึ้นเพื่อให้ได้ผลผลิตในระดับเดิม

ปัญหาศัตรูพืชคืบคลาน จากการใช้ยาฆ่าแมลงซ้ำๆ การใช้ยาฆ่าแมลงและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชซ้ำๆ ในลักษณะเดิมทำให้ศัตรูพืชเกิดความดื้อยา เกษตรกรต้องเพิ่มปริมาณการใช้ยาหรือเปลี่ยนไปใช้ยาที่แรงขึ้นซึ่งส่งผลให้ต้นทุนสูงขึ้นและอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภค

ราคาผลผลิตตกต่ำ จากการขายเป็นวัตถุดิบ การขายผลผลิตเกษตรในรูปแบบวัตถุดิบโดยไม่มีมีการแปรรูปหรือเพิ่มมูลค่าทำให้เกษตรกรได้รับราคาที่ต่ำ ปัญหานี้ทำให้เกษตรกรไม่สามารถสร้างรายได้ที่เหมาะสมจากผลผลิตที่ตนผลิตได้ และต้องพึ่งพาพ่อค้าคนกลางซึ่งมักจะกำหนดราคาที่ไม่เป็นธรรม

ภูมิอากาศแปรปรวน ทำให้เกษตรกรเสี่ยงต่อความเสียหาย การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ทำให้เกษตรกรเสี่ยงต่อความเสียหายจากภัยธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม และพายุ ความไม่แน่นอนนี้ส่งผลต่อการวางแผนการผลิตและทำให้เกษตรกรต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่สูงขึ้น

ขาดแคลนแรงงานทางภาคการเกษตร

การขาดแคลนเครื่องจักรกลที่ทันสมัยในพื้นที่

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร:

- การทดสอบสายพันธุ์ข้าวโพดและปุยในแปลงตนเองตามคำแนะนำจากเกษตรอำเภอ บริษัท และเกษตรกรในพื้นที่
- การแบ่งแปลงย่อยเพื่อเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผลผลิตตามสภาพดินและปัจจัยการผลิต
- การนำดินไปตรวจวิเคราะห์ก่อนปลูกพืช
- การลงทุนซื้อเครื่องหยอดเมล็ดขนาดเล็กเพื่อลดแรงงานและเพิ่มความสม่ำเสมอในการปลูก
- การซื้อเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์พร้อมปุ๋ยเพื่อประหยัดแรงงานและเวลา
- การใช้เครื่องพ่นยาคลุมหญ้าแบบพ่วงลากรถไถเพื่อความสะดวกและปลอดภัย
- การยืมและต่อมตัดสินใจซื้อเครื่องเกี่ยวนวดข้าวและข้าวโพดเพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนแรงงานเก็บเกี่ยว
- การนำเครื่องจักรกลไปรับจ้างเพื่อสร้างรายได้เสริมและลดต้นทุนให้เกษตรกรรายอื่น
- การทดสอบพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ใหม่ๆ และเลือกใช้พันธุ์ลูกผสมฝักเดี่ยวที่ให้ผลผลิตสูงและทนทาน
- การผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และน้ำหมักสมุนไพรใช้เอง
- การใช้เชื้อไตรโคเดอร์มาควบคุมโรคพืช
- การใช้แมลงหางหนีบควบคุมหนอนกระทู้ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
- การใช้ปุ๋ยสั่งตัดตามค่าวิเคราะห์ดิน
- การปลูกหญ้าแฝกป้องกันการชะล้างดิน
- การเลี้ยงปลาโดยใช้อาหารธรรมชาติ
- การนำน้ำจากบ่อเลี้ยงปลาไปใช้ในแปลงปลูกพืช

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน โดยเน้นการทดลองปรับปรุง และเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และทรัพยากรที่มี

การนำ BCG Model มาใช้ใน ศพก.

๑. Bio-Economy การใช้พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ตรงตามความต้องการของตลาด ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมในการผลิตมีการใช้ระบบน้ำแบบน้ำหยด สปริงเกอร์ระบบการให้น้ำอัตโนมัติ ช่วยในการให้น้ำข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และพืชผักสวนครัวที่ปลูกภายใน ศพก.

๒. Circular Economy มีการทำปุ๋ยจากเศษวัสดุเหลือใช้ คือ กากข้าวโพด มาทำปุ๋ยหมักใช้ และปลูกปอเทืองเป็นปุ๋ยพืชสดเพิ่มธาตุอาหารในดิน เพื่อเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน จากเศษพืช เศษอาหาร นำมาใช้กับพืชผักสวนครัว และไม้ผลภายใน ศพก.

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ

๓. Green Economy ลดการใช้สารเคมี ใช้ปุ๋ยหมักทดแทนปุ๋ยเคมี ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
การกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน การควบคุมแมลงศัตรูพืชโดยแมลงหางหนีบ โดยไม่กระทบกับสิ่งแวดล้อม

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในแปลงเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

๒.๑ มีการคัดสายพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ให้เหมาะกับสภาพพื้นที่ โดยการทดสอบสายพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในแปลงปลูกของตนเอง เพื่อหาพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพดินในแปลงปลูกของตนเอง และได้พันธุ์ที่ต้านทานโรค ลำต้นแข็งแรง ทนแล้งและให้ผลผลิตสูง

๒.๒ เทคโนโลยีการขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มา,บิวเวอร์เรีย และน้ำหมักชีวภาพฉีดพ่นในแปลงปลูกเพื่อป้องกันโรครากเน่า และเพื่อให้พันธุ์พืชแข็งแรง ลดการใช้สารเคมี

๒.๓. มีการทำระบบพ่อน้ำหยดเข้ามาแก้ปัญหาการให้น้ำของข้าวโพดช่วงฤดูแล้ง สามารถตั้งการหยดของน้ำหยดลงดินอย่างสม่ำเสมอ และไม่มีการไหลหนีของน้ำโดยสูญเปล่าเป็นการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

๒.๔ มีการนำเทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัดมาใช้ในการปลูกพืช

๒.๕ ใช้เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์, ปุ๋ย เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน
และเป็นการลดต้นทุนการผลิต

๒.๖ ใช้เครื่องพ่นยาคุมหญ้าโดยใช้พ่วงลากรถไถทั้งประหยัดและปลอดภัย

๒.๗ ตัดสินใจซื้อเครื่องเกี่ยวนวดข้าวโพดในการเก็บเกี่ยวผลผลิต เนื่องจากช่วงเก็บเกี่ยวขาดแคลนแรงงานเพราะเกษตรกรในพื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิตในช่วงเวลาเดียวกัน เป็นการลดต้นทุนและยังไปรับจ้างจ้างเพื่อนเกษตรกรในพื้นที่เป็นการช่วยลดต้นทุนให้แก่เพื่อนเกษตรกรด้วยกัน

ขั้นตอนการจัดการระบบปลูกและปฏิบัติดูแลรักษาข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

๑) การเตรียมดิน มีความสำคัญต่อการปลูกข้าวโพด โดยมีการไถพรวนดินเพื่อให้มีความร่วนซุยเพราะจะทำให้เมล็ดข้าวโพดงอกได้ดี และเกิดพร้อมกันอย่างสม่ำเสมอในแปลงทำให้รากข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หาอาหารได้ดีและทำให้ยืนต้นแข็งแรง ซึ่งการไถพรวนควรไถอย่างน้อย ๒ ครั้ง

การไถพรวนดิน

๒) **วิธีการปลูก** โดยใช้เครื่องปลูกหยอดเมล็ดพร้อมปุ๋ยรองพื้นและสภาพดินต้องมีความชื้นพอเหมาะในการปลูก ควรปรับงานปลูกให้เหมาะสมกับเมล็ด ควรปรับเครื่องปลูกให้มีระยะระหว่างแถว ๗๕ ซม. ระหว่างหลุมประมาณ ๒๐-๒๕ ซม. ใช้เมล็ด ๑-๒ เมล็ดต่อหลุม ฉะนั้นในพื้นที่ ๑ ไร่ จะใช้เมล็ดพันธุ์ ๒.๒ - ๓ กิโลกรัม แล้วแต่น้ำหนักของเมล็ด

หยอดเมล็ดพร้อมปุ๋ยรองพื้น

๓) **การใส่ปุ๋ย** แบ่งใส่ ๒ ครั้ง เพื่อให้มีธาตุอาหารเพียงพอกับการสร้างผลผลิตได้เต็มที่ ดังนี้

๓.๑. ปุ๋ยรองพื้น ใส่ในถังหยอดปุ๋ยไปพร้อมกับหยอดเมล็ด โดยจะโรยเป็นแถว แล้วกลบพร้อมปลูก ใช้ปุ๋ยอินทรีย์เม็ดผสมกับปุ๋ย ๒๐-๑๐-๕ หรือ ๑๖-๑๖-๘ หรือ ๒๗-๑๒-๖ ก็ได้ แล้วแต่สภาพดิน แต่ถ้าปีใดใส่ปุ๋ยหมักหรือเปลือกข้าวโพดแล้วจะไม่ใส่ปุ๋ยอินทรีย์เม็ด

๓.๒ ปุ๋ยครั้งที่ ๒ ใส่ก่อนข้าวโพดจะแทงช่อดอก อายุประมาณ ๔๕-๖๐ วันหลังปลูก โดยจะใส่ปุ๋ย ๒๐-๑๐-๕ หรือ ๒๘-๑๒-๘ อีกประมาณ ๓๐-๕๐ กิโลกรัมต่อไร่

๔) **การป้องกันและกำจัดวัชพืช**

การปลูกข้าวโพดให้ได้ผลดีต้องมีการควบคุมและกำจัดวัชพืชให้ดีด้วย ซึ่งการควบคุมวัชพืชจะให้ผลดีและประหยัดแรงงานจำเป็นต้องมีการใช้สารเคมีร่วมกับการใช้เครื่องจักรกล (หรือแรงงานคน)

๔.๑ หลังจากปลูกข้าวโพดก่อนข้าวโพดงอก ให้พ่นยาควบคุมวัชพืชขณะดินชื้น โดยใช้ เอเทร็ก ๙๐ ในอัตรา ๙๐๐ กรัม ผสมน้ำ ๒๐๐ ลิตร/ผสม คูอัลโกลด์ ๕๐๐ cc. ผสมน้ำ ๒๐๐ ลิตร พ่นในพื้นที่ ๓ -๔ ไร่ ในขณะที่ดินมีความชื้น

พ่นสารควบคุมและกำจัดวัชพืช

๕) **ความต้องการน้ำของข้าวโพด** ข้าวโพดมีความต้องการใช้น้ำตลอดฤดูปลูก แต่ในแปลงปลูกต้องอาศัยน้ำจากธรรมชาติเพียงอย่างเดียว จึงต้องรอพึ่งพยากรณ์อากาศจากกรมอุตุนิยมวิทยาว่าช่วงไหนจะมีฝน ชูกรี่ช่วงไหนจะฝนทิ้งช่วงเพื่อจะได้นำฝนในช่วงที่กำลังออกดอกพอดี จึงจะทำให้ได้ผลผลิตสูงสุด แต่ถ้าฝนทิ้งช่วงในขณะที่กำลังออกดอก จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องช่วยให้น้ำโดยการพ่นให้แปลงมีความชื้นเพื่อพยุงต้นไม่ให้อ่อนแอถ้าสูบน้ำใส่แปลงต้นทุนการผลิตจะสูงขึ้นมาก

ข้าวโพดอายุ ๑๐วัน

ข้าวโพดอายุ ๒๐วัน

ข้าวโพดอายุ ๓๐วัน

ข้าวโพดอายุ ๕๕ วัน

การให้น้ำระบบน้ำหยด

การให้น้ำโดยการพ่น

๖) การเก็บเกี่ยวข้าวโพด สามารถเก็บเกี่ยวได้ทั้งใช้แรงงานคนหรือใช้เครื่องเก็บเกี่ยว

๑. การเก็บเกี่ยวสด : เมื่ออายุ ๑๑๐ - ๑๒๐ วัน
๒. การเก็บเกี่ยวแห้ง : เมื่ออายุ ๑๒๐ วันขึ้นไป

เครื่องเก็บเกี่ยวข้าวโพดฝักปกเปลือก

เครื่องเก็บเกี่ยวข้าวโพด

๗) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวข้าวโพด

หลังการเก็บเกี่ยวข้าวโพด ถ้าใช้แรงงานคนเก็บเกี่ยวข้าวโพดเป็นฝักจะต้องนำมาสีเป็นเม็ดข้าวโพดสดแล้วขายได้ทันที แต่เราต้องการเก็บข้าวโพดไว้รอขายเมื่อราคาดีต้องเก็บเกี่ยวข้าวโพดที่ความชื้นต่ำหรือนำเม็ดข้าวโพดออกตากแดด แล้วจึงกองรวมข้าวโพดแห้งไว้แล้วเก็บรอราคาได้

เครื่องสีเมล็ดข้าวโพดทั้งฝัก

ผลผลิตที่ได้หลังจากเก็บเกี่ยว ปี ๒๕๖๗

๘) การจัดการแปลงปลูกหลังเก็บเกี่ยว

เมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จครบทุกแปลงแล้ว เราจะนำเปลือกข้าวโพดกลับมาคั้นสู่แปลงปลูกอีกครั้งแล้วรดด้วยอีเอ็มหมักเพื่อเร่งให้ย่อยสลายเร็วขึ้น แล้วไถกลบพร้อมตอซังข้าวโพดเพื่อใช้เป็นปุ๋ยในแปลงปีต่อไป

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ศพก. อำเภองาวจังหวัดลำปาง ได้พัฒนาฐานข้อมูลทางการเกษตรที่ครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน โดยมีการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่เกษตรกรรม ข้อมูลดังกล่าวประกอบด้วยการวิเคราะห์คุณภาพดิน สภาพภูมิอากาศ แหล่งน้ำ และการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละฤดูกาล

ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจการเกษตรได้รับการจัดทำอย่างเป็นระบบ รวมถึงต้นทุนการผลิต ราคาผลผลิต ช่องทางการตลาด และความต้องการของผู้บริโภค การจัดเก็บข้อมูลเหล่านี้ทำให้สามารถให้คำแนะนำแก่เกษตรกรได้อย่างตรงประเด็นและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ รวมทั้งสามารถคาดการณ์แนวโน้มและวางแผนการผลิตให้สอดคล้องการให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศพก.งาว ได้จัดการอบรมและถ่ายทอดความรู้เป็นประจำทุก ๒ เดือน โดยมีผู้เข้ารับการอบรมเฉลี่ย เดือนละ ๒๐ - ๓๐ คน ประกอบด้วยเกษตรกรในพื้นที่และจากจังหวัดใกล้เคียง การอบรมครอบคลุมหัวข้อสำคัญ เช่น เทคนิคการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การจัดการศัตรูพืชแบบชีววิธี การใช้เทคโนโลยีประหยัดน้ำ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร

กิจกรรมศึกษาดูงานได้รับความสนใจจากหน่วยงานต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้เข้าร่วมศึกษาดูงาน ปีละประมาณ ๑๐๐-๓๐๐ คน การให้บริการวิทยากรขยายไปสู่พื้นที่อื่นๆ เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์และเทคโนโลยีที่ประสบผลสำเร็จ

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

การให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาได้รับการจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยมีการเปิดให้บริการตลอดเวลาทำการและมีช่องทางการติดต่อผ่านโทรศัพท์

ปัญหาที่พบบ่อยและได้รับการแก้ไขสำเร็จ ได้แก่ การระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช ปัญหาดิน การขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง และปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ ระบบการรับเรื่องร้องเรียนมีการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อติดตามและประเมินประสิทธิภาพการแก้ไขปัญหา

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความรู้ทางวิชาการได้รับการดำเนินการผ่านหลายช่องทาง ประกอบด้วย การใช้สื่อสังคมออนไลน์ และการจัดประชุมเกษตรกรประจำเดือน ข้อมูลที่เผยแพร่ครอบคลุม พยากรณ์อากาศ ราคาผลผลิตในตลาด เทคนิคการเกษตรใหม่ๆ และข้อมูลการวิจัยล่าสุด

บริการให้คำปรึกษาทางวิชาการ การประสานงานกับสถาบันวิจัยและมหาวิทยาลัยช่วยให้สามารถนำความรู้ทางวิชาการที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ช่องทางการขยายผลองค์ความรู้ได้รับการออกแบบให้หลากหลายและเข้าถึงได้ง่าย เริ่มจากการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรต้นแบบในแต่ละหมู่บ้าน โดยมีเกษตรกรต้นแบบทำหน้าที่เป็นจุดประสานและถ่ายทอดความรู้ การจัดการสาธิตในแปลงเกษตรกรช่วยให้เกษตรกรอื่นๆ เห็นผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมและสร้างความเชื่อมั่นในการนำไปปรับใช้

การขยายผลผ่านระบบพี่เลี้ยงเกษตรกรได้สร้างเครือข่ายที่แข็งแกร่ง โดยเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จจะทำหน้าที่ช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรรายใหม่ ระบบนี้ช่วยให้การถ่ายทอดความรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเนื่องจากการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของคนในพื้นที่

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและนำความรู้ไปปรับใช้มีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๒๐ ภายในระยะเวลา ๒ ปี การลดต้นทุนการผลิตโดยเฉพาะด้านปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชอยู่ที่ร้อยละ ๒๐ ขณะที่คุณภาพผลผลิตและความสม่ำเสมอของผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

การประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ได้สร้างการพัฒนาที่บูรณาการและมีประสิทธิภาพ การทำงานร่วมกับสำนักงานเกษตรจังหวัดลำปาง สำนักงานเกษตรอำเภอองาวหน่วยงานภาครัฐ และมหาวิทยาลัย ดังนี้เหนือได้บูรณาการร่วมกับหน่วยงานการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

นางสาวรังษิยา แสงสุกวาว มีภาวะการณ์เป็นผู้นำองค์กรในพื้นที่ ได้แก่ ประธานศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศพก.หลัก อำเภอองาว จังหวัดลำปาง อาสาสมัครเกษตรสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ประธานแปลงใหญ่ระดับจังหวัด จังหวัดลำปาง ประธานคณะทำงานศูนย์เรียนรู้การบริหารจัดการสินค้าเกษตร (ตลาดเกษตรกร) อำเภอองาว ประธานแปลงใหญ่ข้าวโพดหลังนา อำเภอองาว ตัวแทนสภาเกษตรกรระดับตำบล ประจำตำบลหลวงใต้ ประธานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อำเภอองาว สารวัตรเกษตร Smart Farmer ต้นแบบของสำนักงานเกษตรอำเภอองาว

มีความเสียสละ เพื่อชุมชน การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

๓.๑) มีส่วนร่วมกับภาครัฐบาลเปิดเป็นจุดรับจำนำนอกพื้นที่ โดยเป็นจุดรวบรวมข้าวเปลือกให้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวเพื่อลดต้นทุนค่าขนส่งให้เกษตรกรในเขตอำเภอแกว และเป็นผู้ประสานระหว่างเกษตรกรเจ้าของโรงสี ธกส. สนง.เกษตรอำเภอและกรมการค้าภายใน เพื่อช่วยเหลือทำความเข้าใจตรงกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการรับจำนำข้าวเปลือกในพื้นที่

เป็นจุดรวบรวมข้าวจำนำของเกษตรกร

เป็นจุดรับจำนำข้าวนอกพื้นที่ให้รัฐบาล

๓.๒) มีส่วนร่วมกับภาคเอกชนและหน่วยงานราชการเป็นจุดเรียนรู้และแปลงทดลองให้กับหลาย ๆ หน่วยงาน บริษัท เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอแกว ซีพี ชินเจนทา โกคอนด้า เป็นต้น และส่งเสริมการปลูกในช่วงราคาดี วิธีการเก็บเกี่ยวให้ผลผลิตให้มีคุณภาพ ขายได้ราคาสูง ตลอดจนการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้เพื่อเปรียบเทียบกับวิธีดั้งเดิมที่เคยปฏิบัติมา

๓.๓) ร่วมงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยี (Field Day) ให้การสนับสนุนหน่วยงานภาครัฐ

๓.๔) ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นายสุตสาคร ภัทรกุลนิษฐ์ และนายอนุชา ยาอิต พร้อมด้วยคณะ ติดตามโครงการแปลงใหญ่ข้าวโพดหลังนา อ.งาว จ.ลำปาง

๓.๕) ร่วมบริจาคเครื่องใช้ไฟฟ้าแก่ผู้ประสบอัคคีภัยและอุทกภัย ต.แม่ตึบ อ.งาว

๓.๖) เป็นผู้คิดริเริ่มรวบรวมผลผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ของสมาชิกแปลงใหญ่อำเภองาวจำหน่าย โดยมีการรักษาคุณภาพของผลผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาด โดย บริษัท ซีพี รับซื้อผ่าน สกต.ลำปาง เพื่อให้ได้ราคาที่สูงขึ้น โดยการทำ MOU กับ สกต.ลำปาง

๔. มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

นางสาวรังษิยา แสงสุกวาว ประธาน ศพก.จาว มีการสนใจ ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จาก ประสบการณ์ การศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้สนใจ และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆทำให้ศูนย์ เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพ เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้แก่เกษตรกรในหมู่บ้าน ในชุมชน ตำบล อำเภอ ตลอดจนไปถึง นักเรียนนักศึกษาในชุมชน ที่เข้ามาศึกษาดูงาน การใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการทำการผลิต ให้เกิดประสิทธิภาพ การวางแผนการผลิตและการตลาด โดยใช้ตลาดนำการผลิต สามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม จากสินค้าเกษตร การผลิตที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ต่อยอดความรู้โดยการเป็นวิทยากรถ่ายทอดและแลกเปลี่ยน เรียนรู้แก่ผู้สนใจ และเป็นตัวกลางในการสื่อสารระหว่างเกษตรกรด้วยกันเองเมื่อได้เข้ารับการอบรม เรื่องต่าง ๆ ก็จะนำกลับมาถ่ายทอดสู่ชุมชนและคอยให้ความช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่เมื่อมีการเฝ้าระวัง หรือเตือนภัยก็จะมีการรายงานเกี่ยวกับปัญหาในพื้นที่ให้มากที่สุด อีกทั้งได้มีการไปตรวจแปลงเกษตรกรที่ประสบ ปัญหาในด้านการปลูกจนถึงเก็บเกี่ยว และเป็นวิทยากรร่วมกับองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้จัดให้มีการถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน เป็นจุดศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนแนวคิดกับเกษตรกร, ทำให้เกิดแนวคิดไปปฏิบัติตามและมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

ประธานศูนย์การเรียนรู้ฯ, อาสาสมัครเกษตร, ประธานแปลงใหญ่ระดับจังหวัด/อำเภอ, ประธานคณะทำงานตลาดเกษตรกร, ตัวแทนสภาเกษตรกรระดับตำบล, ประธานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน, สารวัตรเกษตร

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

มีส่วนร่วมกับภาครัฐในการเปิดจุดรับจำหน่ายข้าวนอกพื้นที่, ร่วมบริจาคเครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องอุปโภค บริโภค ให้ชุมชนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

การประพฤติปฏิบัติตัวต่อหน้าที่ไม่ว่าจะด้านใด ๆ ก็จะทำให้ความทุ่มเทและเต็มที่ที่สามารถติดต่oprสานงานกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑. **การครองตน** เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี มีศีลธรรมจริยธรรม และทัศนคติที่ดีต่ออาชีพเกษตรกรรม เป็นคนขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ถ้าคิดกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องและไม่ทำให้อีกคนอื่นเดือดร้อน มีความอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปัญหา ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
๒. **การครองคน** มีความสามารถในการประสานงานและสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้ร่วมงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มาติดต่อได้เป็นอย่างดี เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นพร้อมรับผิดชอบในสิ่งที่เราได้กระทำ มีน้ำใจช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ยินดีให้คำปรึกษาแนะนำแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาด้วยความเต็มใจ
๓. **การครองงาน** มีความรับผิดชอบในหน้าที่และภารกิจที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดีและตั้งใจทำงานในหน้าที่ด้วยความเอาใจใส่ สนใจ เพื่อให้งานออกมาดีและประสบความสำเร็จ มีความรู้ความสามารถ ในการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี รักงานที่ทำอย่างเต็มที่ จริงใจ ทุ่มเททั้งร่างกายและกำลังทรัพย์เพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาด้วยปัญญา ไหวพริบ ค้นหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อใช้แก้ไขปัญหาได้ดีเป็นคนมีความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำงานและคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและประชาชนเป็นหลัก

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอองาว และคณะกรรมการ ศพก. และคณะกรรมการแปลงใหญ่อำเภอองาว

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการถอดบทเรียนของ ศพก. ประกอบด้วย การสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นวิธีการสนทนาที่เป็นธรรมชาติและผ่อนคลาย เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเปิดกว้าง การใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่ม ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมทุกคน และการสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูล เมื่อต้องการข้อมูลรายละเอียดเฉพาะด้านจากเกษตรกรต้นแบบหรือผู้เชี่ยวชาญ

นอกจากนี้ยังใช้เครื่องมือการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Observation) ในระหว่างการทำกิจกรรมต่างๆ ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอองาว จังหวัดลำปาง การบันทึกภาพ และการจัดทำเอกสารสรุปบทเรียนที่ได้

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ปัญหาสำคัญประการแรกคือข้อจำกัดด้านทักษะของผู้นำกระบวนการเรียนรู้ เนื่องจากการถอดบทเรียนที่มีประสิทธิภาพต้องการผู้นำที่มีความสามารถในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ และการอำนวยความสะดวกให้เกิดการแลกเปลี่ยนอย่างเปิดกว้าง ซึ่งเจ้าหน้าที่หลายคนยังขาดประสบการณ์และทักษะในด้านนี้

ปัญหาด้านวัฒนธรรมการสื่อสารก็เป็นอุปสรรคสำคัญ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีลักษณะเกรงใจเจ้าหน้าที่และไม่กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา

ข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากรเป็นปัญหาที่สำคัญ เนื่องจากเกษตรกรต้นแบบและผู้เข้าร่วมมีภาระงานเกษตรที่ต้องดูแล การจัดเวลาให้เหมาะสมกับทุกฝ่ายจึงเป็นเรื่องท้าทาย นอกจากนี้การขาดความต่อเนื่องในการติดตามผล และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในระยะยาวก็เป็นปัญหาที่พบบ่อย

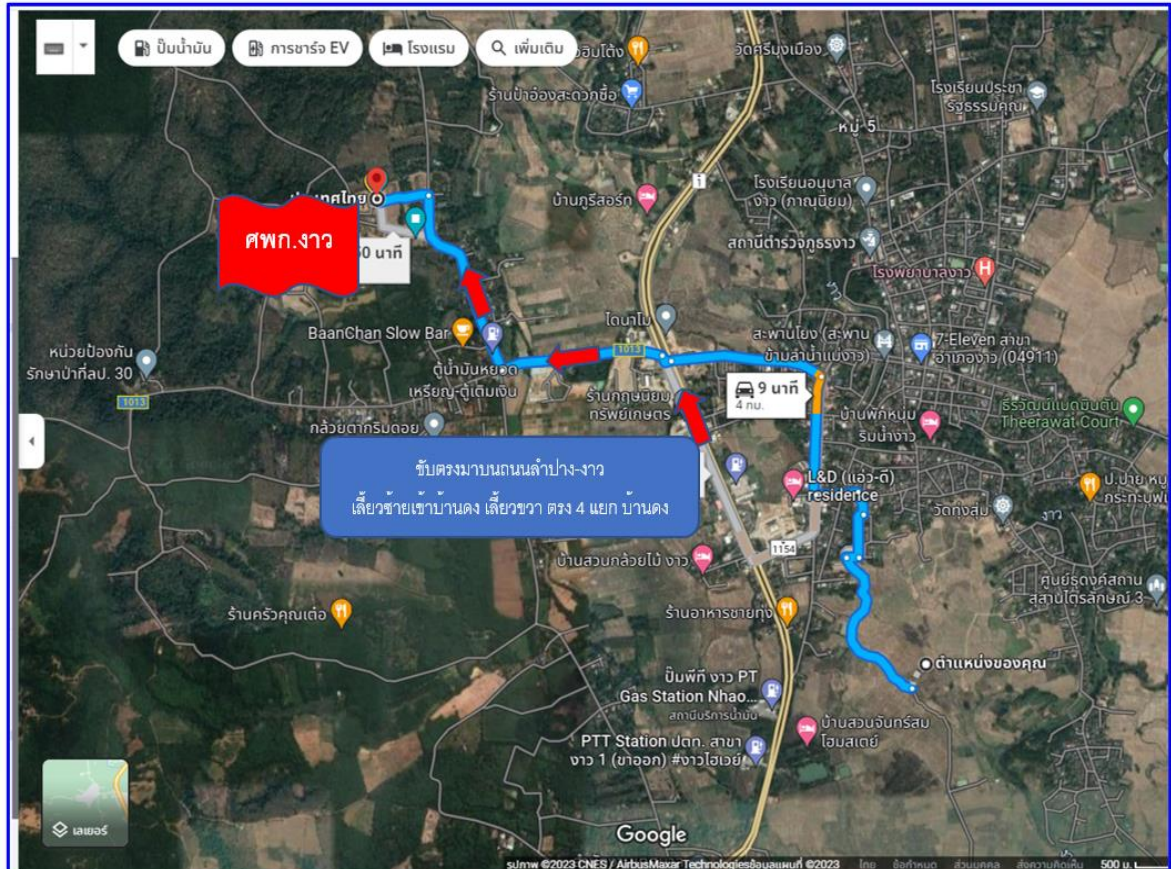
ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินการถอดบทเรียน คือ การพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่และเกษตรกรต้นแบบในด้านทักษะการอำนวยความสะดวกและการนำกระบวนการเรียนรู้ ควรจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเชี่ยวชาญในการใช้เครื่องมือถอดบทเรียนต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเปิดกว้างเป็นสิ่งจำเป็น ควรใช้เวลาในการสร้างความไว้วางใจและความคุ้นเคยระหว่างผู้เข้าร่วมก่อนเริ่มกระบวนการถอดบทเรียน การใช้วิธีการที่หลากหลายและยืดหยุ่นตามบริบทของแต่ละกลุ่มจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและแท้จริงมากขึ้น การจัดทำระบบติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบเป็นสิ่งสำคัญ ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนและมีการติดตามผลการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในระยะยาว รวมถึงการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างศพก. ต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และบทเรียนที่ได้ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบันทึก จัดเก็บ และเผยแพร่บทเรียนที่ได้จะเป็นประโยชน์อย่างมาก ควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลบทเรียนที่สามารถค้นหาและเข้าถึงได้ง่าย เพื่อให้เกษตรกรและเจ้าหน้าที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการดำเนินกิจกรรมถอดบทเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ภาพประกอบการจัดเวทีถอดบทเรียน ศพก. อำเภองาว จังหวัดลำปาง

ภาคผนวก

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภองาว
ตั้งอยู่บ้านดง หมู่ที่ ๗ ตำบลหลวงใต้ อำเภองาว จังหวัดลำปาง
เป็นแหล่งชุมชนที่สามารถเข้าถึงง่าย
การคมนาคมเดินทางสะดวก

แผนที่แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย
อำเภอจาว จังหวัดลำปาง

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอจาว จังหวัดลำปาง						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/ กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์ เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ศูนย์เรียนรู้ไร่นาสวนผสม	ไร่นาสวนผสม	๓๐	บ้านร่อน	นางแหวนทอง สุวรรณโน	๐๘๑ - ๓๘๖๔๑๑๔
๒	ศูนย์เรียนรู้ไร่นาสวนผสม	ไร่นาสวนผสม	๑	นาแอก	นายประสิทธิ์ กันดา	๐๙๓ - ๙๘๑๑๓๐๐
๓	ศูนย์เรียนรู้ไร่นาสวนผสม	ไร่นาสวนผสม	๕	นาแอก	ด.ต.อินทนนท์ ผิวเกษแก้ว	๐๘๕ - ๗๐๗๔๗๒๖
๔	ศูนย์เรียนรู้ศูนย์จัดการ ศัตรูพืชชุมชน	การป้องกัน กำจัดศัตรูพืช	๑	ปงเตา	นายมนัส เรือนเงิน	๐๘๐ - ๘๕๗๑๙๐๘
๕	ศูนย์เรียนรู้การปลูกกล้วย หอมทอง	กล้วยหอมทอง	๗	บ้านอ้อน	นายไสว ไชยมงคล	๐๘๗ - ๔๖๐๖๙๒๒
๖	ศูนย์เรียนรู้ไร่นาสวนผสม	ไร่นาสวนผสม	๕	บ้านหวด	นายประดิษฐ์ นันทดา	๐๘๐ - ๑๓๒๘๙๗๘
๗	ศูนย์เรียนรู้ชุมชน ตำบลบ้านโปง	การเพาะเห็ด	๔	บ้านโปง	นางสุริยา อินแถลง	๐๙๓ - ๐๑๕๑๘๐๒
๘	ศูนย์เรียนรู้ไร่นาสวนผสม	ไร่นาสวนผสม	๘	บ้านหัง	นายสมศรี ศรีมังคลากุล	๐๙๖ - ๒๙๗๒๘๙๐
๙	ศูนย์เรียนรู้ไร่นาสวนผสม	ไร่นาสวนผสม	๒	แม่ดืบ	นายอริคุณ ศรีธิ	๐๘๙ - ๒๖๔๕๓๑๕
๑๐	ศูนย์เรียนรู้การเพาะเห็ด	การเพาะเห็ด	๗	หลวงใต้	นายสมบูรณ์ ก้อนจันทร์เทศ	๐๘๑ - ๐๒๖๖๓๐๘
๑๑	ศูนย์เรียนรู้ไร่นาสวนผสม	ไร่นาสวนผสม	๓	หลวงเหนือ	นายไพรัตน์ อ่องประกฤษ	๐๙๘ - ๗๔๘๒๕๙๒